

Prövning av rätt till sjukpenning enligt 27 kap. 36 § socialförsäkringsbalken.

Försäkringskassans ställningstagande

Prövningen av om en försäkrads arbetsförmåga är nedsatt på ett sådant sätt att Försäkringskassan enligt 27 kap. 36 § socialförsäkringsbalken (SFB) kan besluta att inte längre bevilja sjukpenning ska enbart göras i förhållande till sådant arbete som finns direkt tillgängligt för den försäkrade.

Om den försäkrade inte bedöms kunna återgå i sitt vanliga arbete, och det inte finns något annat lämpligt arbete direkt tillgängligt för honom eller henne, ska Försäkringskassan besluta att inte längre betala ut sjukpenning.

Bakgrund och överväganden

Enligt 27 kap. 36 § SFB får Försäkringskassan besluta att sjukpenning inte längre ska lämnas till en försäkrad som har fått sjukpenning för 180 dagar efter ingången av den månad när han eller hon uppnådde en viss ålder.

Den angivna åldern var tidigare 65 år men ändrades från och med den 1 december 2022 till 66 år. Från och med den 1 december 2025 kommer åldern istället att vara bestämd till ”riktåldern för pension”.

Regeln har förts över till SFB från lagen (1962:381) om allmän försäkring utan någon ändring i sak. I förarbetena anges det att regelns innebörd är att Försäkringskassan ska ha möjlighet att besluta att inte längre betala ut sjukpenning när den försäkrade fyllt 65 år, vilket var dåvarande pensionsålder (prop. 1975:97 s. 82). Dessutom sägs följande:

Prövning avses därvid ske enligt liknande principer som nu gäller beträffande tillerkännande av förtidspension då försäkrad t.ex. drabbas av invalidiserande sjukdom (jfr 16 kap. 1 § andra stycket AFL), med den skillnaden att kassan givetvis inte som en följd av prövningen skall tillerkänna den försäkrade ålderspension utan ansökan därom. De krav på föregående försök med arbetsmarknadsutbildning eller annan rehabilitering som tillämpas för yngre personer kan självfallet inte ha samma styrka för äldre personer.

Förtidspension heter numera sjukersättning. Villkoren för att få sjukersättning har också ändrats sedan bestämmelsen tillkom. Då gällde att en försäkrad som var minst 60 år och som hade fått arbetslöshetsersättning i maximal tid kunde få sjukersättning om hans eller hennes möjlighet att få inkomst från *ett sådant arbete han eller hon tidigare utfört* eller från *ett annat tillgängligt lämpligt arbete* bedömdes varaktigt nedsatt (prop. 1975:97 s. 30 f. och s. 70 f., jfr prop. 1972:55).

Numera ska man vid prövningen av rätten till sjukersättning alltid beakta den försäkrades förmåga att försörja sig genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden, även om det behövs arbetsmarknadspolitiska insatser för att han eller hon ska få ett sådant arbete. Den nu aktuella regeln om sjukpenning till äldre, som idag återfinns i 27 kap. 36 § SFB, kommenterades inte i samband med att villkoren för sjukersättning ändrades. Det finns inte heller någon rättspraxis som belyser hur regeln numera bör tolkas.

Eftersom det finns ett tolkningsutrymme finns det risk för att regeln tolkas och tillämpas på olika sätt inom Försäkringskassan. Detta rättsliga ställningstagande har tagits fram för att främja en enhetlig tillämpning.

Försäkringskassan anser att det stycke i prop. 1975:97 som citerats ovan måste ses mot bakgrund av hur reglerna om sjukersättning då var utformade. Det bör inte uppfattas som att man avsett att principiellt knyta prövningen av rätten till sjukpenning till de grunder för bedömning av arbetsförmåga som vid varje tidpunkt gäller för rätten till sjukersättning. En rimlig tolkning är istället att syftet varit att en försäkrad som uppnått i bestämmelsen angiven ålder, och som inte kan återgå i ett för honom eller henne tillgängligt arbete, bara bör få sjukpenning under en övergångstid på 180 dagar.

Det kan noteras att rehabiliteringsersättning inte kan beviljas längre än till och med månaden före den när den försäkrade fyller 66 år men att bestämmelsen i likhet med vad som gäller för sjukpenning kommer att ändras till ”riktåldern för pension (31 kap. 4 § SFB). Detsamma gäller för sjukpenning i särskilda fall (28 a kap. 7 § SFB), rehabiliteringsersättning i särskilda fall (31 a kap. 2 § SFB och sjukersättning (33 kap 16 § SFB).

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

27 kap. 36 § SFB

Marie Axelsson

Heli Artell Wiklund